

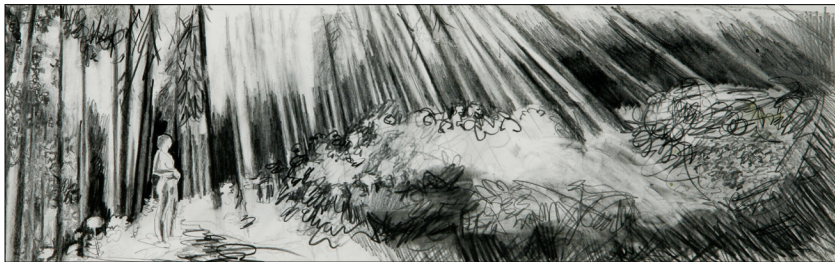
bodo odšli plavat. Risba s svinčnikom je polna detajlov in »napak«, ki bi jih v računalniku verjetno zbrisala, saj morajo biti podobe na svetovnem spletu hitro razumljive in jasne.

Razstava razkriva, da so se umetniki izognili javnim podobam široke kulturne potrošnje in se raje posvetili možnostim privatnega izraza, od koder je pravzaprav risba vedno prihajala in od koder izvira njen pomen.

Vid Lenard

Foster, Hal, Krauss Rosalind, Bois Yve-Alain, Buchloh, Benjamin H.D. (2004): Art Since 1900, London, Thames &Hudson.

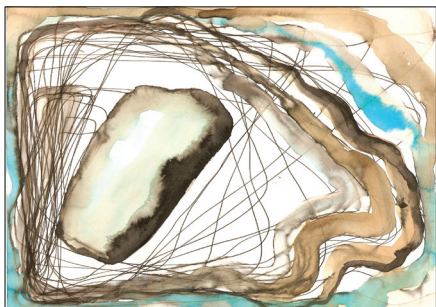
Buchloh H. D., Benjamin (2000): Raymond Pettibon: Return to Disorder and Disfiguration, oktober, št. 92.



Brina Torkar



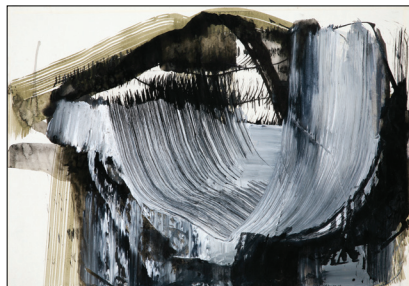
Joanna Zajac-Slapničar



Beatriz Čerkez Tomšič



Društvo
likovnih
umetnikov
Ljubljana



Vlado Stjepić



Vesna Čadež



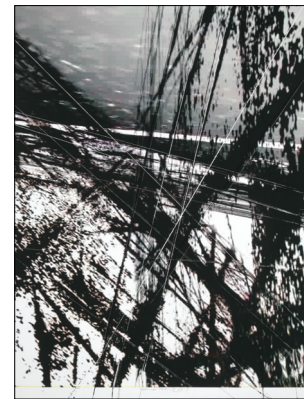
Drago Vit Rozman



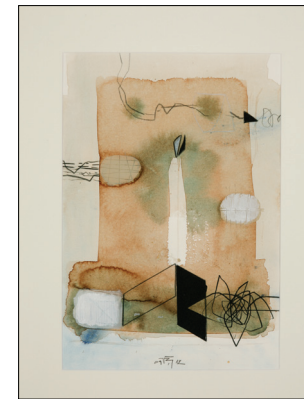
Duša Jesih



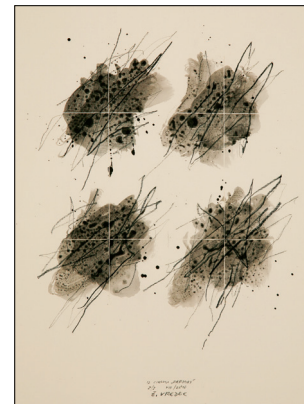
Institut "Jožef Stefan", Ljubljana, Slovenija



Hamo Čavrk



Vinko Železnikar



Žarko Vrezec



Jurij Fajfer

Vabimo vas na odprtje razstave umetniških del članic in članov

DRUŠTVA LIKOVNIH UMETNIKOV LJUBLJANA,

ki bo v ponedeljek, 8. julija 2013, ob 18. uri

v Galeriji Instituta "Jožef Stefan" na Jamovi cesti 39 v Ljubljani.

Razstava bo odprta do 29. avgusta 2013.

Risba na prerezu med privatnim in javnim

S to razstavo smo želeli spodbuditi člane društva ljubljanskih likovnih umetnikov k razmisleku o razvojnih značilnostih risbe in iskanju možnosti izražanja privatne sfere s podobami široke kulturne potrošnje.

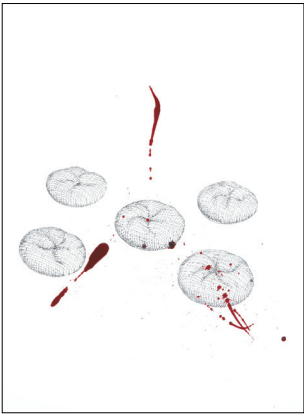
Stoletja razlikovanja in nasprotovanja med risbo (disegno) in barvo (colore) je združil šele Matisse, ki je »risal z barvo« in dosegel sintezo opozicij, ki se v realnosti kažejo kot nasprotje med barvo in konturo, figuro in ozadjem, svetlobo in senco (Yve-Alain Bois 2004). Pollock pa je črtam podal samostojno barvno in svetlobno vrednost, tako da se je izognil vsakršnim oblikam in konturam, da bi obdržal abstraktni vidik črte. Po Buchlohu (2000) se je risba v 20. stoletju razvila v dveh smereh: na osnovi kubistične poenostavitve renesančne perspektive v obliko matrice in od abstraktnih ekspresionistov dalje v obliko znamenja za pisavo ali grafem. Matrični model risbe pomeni abstrakcijo oblike, oblika grafema pa abstrakcijo subjekta. Industrija reprezentacij potrošniške kulture je vzpostavila sile, ki so risbo izkoristile za reklame, stripe ipd. Risba kot grafični izraz privatne sfere, se je pomaknila v polje komercialnega in javnega.

En del obravnavanih avtorjev pristopa k risbi s formo palimpsesta, kjer sledovi izbrisanih ali prekrivajočih se črt ostajajo na površini. Ta tip platenja in predelave risbe z majhnimi spremembami so podobe, izpostavljene stalni redefiniciji. Na koncu tvorijo plasti najrazličnejših sledov na površini beleženje časovnih prehodov.

Črtomir Frelih in *Drago Vit Rozman sta* predstavila risbo kot »nevihto možganov«, torej študije za sliko ali kip v vsem bogastvu njenih izraznih možnosti: črt različne jakosti, prekrivanja številnih rešitev, sfumata, vizualnih tekstur in področij negativnega prostora. Frelih raziskuje proces minevanja, nastajanja, prehajanja in obstajanja s platenjem črt, ki jih je vlekel s pastelom. Bogastvo črt in izbrisov tvori spekter intimne izpovedi, medtem ko je struktura lika (Rozman) ali figure (Frelih) iskanje možnosti javne podobe. *Jurij Fajfer* je predstavil risbo v gibanju s prekrivanjem številnih rešitev, kjer fragmentirane črte kontur definirajo figuro, spodaj pa so namensko ostale neobdelane in stran bežeče črte. Te lahko kažejo na »zastarelost« medija risbe kot intimne izpovedi, kar je poudarjeno še z belo barvo, ki zastopa področja negativnega prostora. S črtkanjem oblikuje vizualno teksturo, s paralelnimi rdečemi ovalnimi črtami pa volumne. *Joanna Zajac - Slapničar* pristopa k risbi s simbolnimi potezami v poenostavljenih podobah živali na grobem papirju. Čvrste roza konture oblikujejo fokusne točke z mačkami, predstavljenimi iz različnih zornih kotov. Risane mačke so abstrahirane ali poenostavljene ter reducirane na nekaj črt in oblik. Preplet papirja in risbe v mrežo lomljenih in organskih črt, ki obkrožajo mačke, in različne zaznamke avtorice nakazujejo povezanost narave in človeka. Risba definira grafitu podobna struktura, kjer razne plasti ustvarijo kompozicijo, ki beleži prehode v času. *Nora de Saint Picman* obravnava risbo s simboličnimi, grobimi in neobdelanimi nanosi črne barve, ki v grobem zarišejo konture stoječe figure na kolažu. Različne jakosti organskih črt so samostojne nosilke barve in svetlobe ter v kontrastu s tankimi geometričnimi konturami razplastenih materialov, fotografij in dokumentov, ki posredujejo sporočilo o kaotičnem svetu, v katerem živimo. *Jurij Dobrila* je s debelejšim flomastrom poudaril konture. Globino je pričaral s sivim flomastrom in pustil bele prostore lista, da pronicajo in osvetlijo podobo. Številne kržajoče se črte tvorijo plasti z bogato vizualno teksturo. S tanjšim flomastrom je narisal zavite črte, ki ilustrirajo vrtenje plesalke. *Vlado Stjepić* je svoje sive, bele in črne poteze naslikal kot črte in forme hkrati, s čimer je združil omenjeni razkorak med risbo in barvo. Barvne in svetlobne črte različne jakosti se prekrivajo in plastijo tako, da ohranjajo svojo abstraktno naravo. *Betariz Čerkez Tomšič*



Črtomir Frelih



Dušan Muc



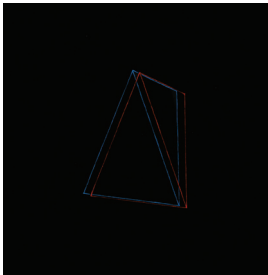
Jurij Dobrila



Nuša Lapajne



Nora de Saint Picman



Miran Kreš

si med drugim zastavlja vprašanje o naravi risbe in slike, tako da sledi kontinuumu tankih, križajočih se črt, ki so v kontrastu s prekrivajočimi plastmi rjave in črne barve kave, ki risbi podajo fine teskture in globino z jasnim tonskim senčenjem (sfumato). *Vinko Železnikar* pa na subtilnih tonskih prehodih rjave in zelene barve pušča sledove cikcakaste nevromotorične »pisave«, ki so v kontrastu z geometričnimi črtami lika. To so risbe narave, v katerih združuje zaznave subjektivnega in objektivnega sveta.

Skupina avtorjev v nadaljevanju obravnava risbo v tradiciji modela matrice, ki po večini kaže na zastarelost ročne risbe, ker jo je posrkala industrija obrti in računalniška grafika. Poseben način pri tej problematiki ima *Dušan Muc*, ki oblikuje risbo iz drobnih pikic, ki jih šele naše oko poveže v črte, tako da prepoznamo oblike kruha oz. (štirih) kajzeric. Točkovna risba je dopolnjena še s kapljicami in madeži rdeče barve, ki lebdijo na površini ali se združujejo s podobo kruha. Simbolna podoba z rdečimi kapljami krvi, ki se stekajo iz »ran« kruha (simbol za Kristusovo telo), spominja na Pollockov razvoj črte in so ironična manifestacija tradicije grafema. Točke ali pike, iz katerih je narejen kruh, pa niso nič drugega kot mehanična sled objekta. Muc nam tako pokaže, da lahko subjektivne in močne emocije vstopijo v polje risane javne podobe. *Miran Kreš* pristopa k risbi z geometričnimi črtami in pikami, ki predstavljajo matrico objekta, ki na risbi ni viden, vendar pa ga sestavi šele naše oko z uporabo 3D-očal. V t. i. anagliptičnih slikah “ (lik - anaglif) poteka koncentracija na svetlobne točke, ki so postavljene na črno ali sivo ozadje. Posamezna oblika oz. svetlobna točka je prikazana tako, da je naslikana v dveh komplemetarnih barvah. Matrični model je opazen tudi v načinu *Duše Jesih*, ki geometrične bele črte povezuje v ločenih pravokotnikih ali »šolskih tablah«, kjer se lik sestavi šele v našem očesu. Oglate črte so v kontrastu z belim organskim ozadjem kot znamenjem za pisavo, s čimer kaže na tehnično prevlado (sistema) pred subjektivnim izrazom. *Hamo Čvrk* oblikuje risbo z množico dinamičnih diagonalnih belih in črnih črt, ki pomenijo individualane poti na neznanem zemljevidu. Fragmentarne in tanke črte tvorijo geometrične like in bežijo preko roba v prostor gledalca.

Zadnja skupina avtorjev pristopa k risbi v obliki grafema (znamenja za pisavo). Črta kot nosilka svetlobe in barve se pojavlja kot sled nevromotoričnega in psihoseksualnega impulza. Izhodišče *Nuše Lapajne* je sicer v koordinatah krajine, vendar se relacionarnost umika subjektivnim rdečim, oranžnim, belim, zelenim in rjavim čačkam različnih jakosti na črni podlagi. *Brina Torkar* v svoji risbi dekleta v gozdu z variacijo intenzivnosti črt zariše konture oblik, medtem ko kratke črte dodajajo vizualno teksturo. Fuguralna risba prehaja v ekspresivne črte grafema, dinamične diagonale dreves zarišejo pot gledalčevega očesa po risbi. Zradirane črte nakazujejo polje duhov in sugerirajo gibanje subjektivnih čačk. *Žarko Vrezec* v svoji risbi varira svetlobno in barvno jakost pisave, ki je v kontrastu s geometrično poenostavljeno perspektivno mrežo (koordinatnim sistemom) , ki je posplošena infrastruktura bele barvne podlage. Nekatere črte potem zbriše (palimpsest), s čimer združi obliko palimpsesta, matrice in grafema. Barvne črte se vračajo k svojemu viru, abstrakciji in polju intimnega, kamor risba tudi spada. *Vesna Čadež* predstavlja dve risbi, narejeni v dveh medijih: ročno s svinčnikom in drugo, generirano v tabličnem računalniku. Prva je narejena z lahкими potezami v skicirki, ki jo nosi vedno s sabo in je namenjena privatni rabi, druga pa je izpostavljena reproduciranju in širjenju prek socialnih omrežih. Risba z računalniškim programom je na hitro narejena z lahkotnimi, organskimi (zavitimi) črtami različne jakosti, s katerimi ji je uspelo podati gibanje. Sproščeno narisana kompozicija s fragmentiranimi črtami poda risbi občutek življenja, kot da bi hotela umetnica zajeti poteze svojih modelov, preden